

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน
โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม*

Rehabilitation for Theft Offenders of Nan Province Prison
by Applied Three Sucharita Dhamma

สามารถ เวททำ

Samart Wetham

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: samartwethamsru@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน 3) นำเสนอการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 118 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 92 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ รองลงมาคือ ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยภาพรวม ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

*ได้รับบทความ: 21 กุมภาพันธ์ 2568; แก้ไขบทความ: 1 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 27 เมษายน 2568

มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. แนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน มีด้วยกัน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน 2) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ โดยใช้หลัก สุจริตธรรมเข้าประยุกต์ จะเป็นแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ผู้กระทำความผิด; คดีลักทรัพย์; หลักสุจริตธรรม

Abstract

This research aimed to: 1) Study the level of rehabilitation of theft offenders at Nan Provincial Prison; 2) Examine the relationship between the principle of Sucharita-Dhamma and the rehabilitation of theft offenders at Nan Provincial Prison; 3) Propose a model for the rehabilitation of theft offenders at Nan Provincial Prison based on the application of the Sucharita-Dhamma principle. This study employed a mixed-methods approach. Quantitative data were collected using questionnaires from a sample group of 118 participants, with the appropriate sample size of 92 calculated using Taro Yamane's formula. Data were analyzed using a statistical software package for social science research. For the qualitative aspect, in-depth interviews were conducted with 10 key informants, and the data were analyzed using descriptive content analysis.

The research results found that:

1. The overall level of rehabilitation for theft offenders at Nan Provincial Prison was found to be at a high level. When classified by aspect, the highest average was in the area of specific rehabilitation for inmates, followed by the area of basic rehabilitation.

2. The relationship between the principle of Sucharita-Dhamma and the rehabilitation of theft offenders at Nan Provincial Prison was positively correlated at a relatively high level. Hypothesis testing revealed a statistically significant positive correlation at the 0.01 level, thus supporting the research hypothesis.

3. The proposed rehabilitation model for theft offenders at Nan Provincial Prison consists of two main aspects: 1) basic rehabilitation for inmates and 2) specific rehabilitation for inmates. By applying the principle of Sucharita-Dhamma, the rehabilitation

of theft offenders can be made more effective and efficient.

Keywords: Offender; Theft Case; Principle of Honesty

1. บทนำ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความสงบสุขของบ้านเมืองนับว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านอาชีพ การพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ และมีโครงการหลายๆ โครงการ ที่กระจายไปสู่สังคมและชุมชน ตลอดจนหลักสูตรการประกอบอาชีพในระยะสั้นให้กับชุมชน โดยมอบหมายให้กระทรวง ทบวง กรมได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาช่วยเหลือชุมชนให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในด้านความมั่นคงและปลอดภัยของชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้ จะเห็นได้จากสื่อต่างๆ ที่นำเสนอในทุกๆ วันว่าสังคมยังมีความสั่นคลอนวุ่นวายและเกิดปัญหาไม่เว้นแต่ละวัน โดยเฉพาะคดีลักทรัพย์ ซึ่งถือเป็นคดีรุนแรงที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกและเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของสังคมเป็นอย่างมาก

ข้อมูลสถิติคำพิพากษาให้ต้องโทษทั้งประเทศได้สรุปข้อมูลผู้ต้องขังจากกรมราชทัณฑ์ (กรมราชทัณฑ์, 2566) พบว่าผู้ต้องขังหลายคนในคดีลักทรัพย์เป็นผู้ที่เคยกระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการเป็นผู้ต้องขังและพ้นโทษออกไปแล้ว แต่ยังไม่ก่อคดีเดิมเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำและเข้ามาสู่กระบวนการเป็นผู้ต้องขังอีกครั้งที่สอง สำหรับสาเหตุปัจจัยและแรงจูงใจในการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ พบว่าเกิดจากสภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคม และเพื่อนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระทำความผิดซ้ำในคดีลักทรัพย์ (วรพัฒน์ มั่นยำ และศุภกร ปุญญฤทธิ์, 2563, หน้า 74-83) นอกจากนี้ พบว่ามีหลายเหตุผลที่เป็นแรงจูงใจทำให้ออกเหตุซ้ำซ้อน อาทิ เช่น ครอบครัวไม่สมบูรณ์ ได้รับความอบอุ่นไม่เพียงพอ บิดามารดาแยกกันอยู่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตร ทำให้ขาดความรู้ทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ขาดความยับยั้งชั่งใจ พร้อมทั้งจะก่อเหตุเอง หรือตามเพื่อน หรือในสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนที่มีปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นแหล่งเสื่อมโทรมที่ยากต่อการแก้ไขและเสี่ยงต่อการกระทำผิดไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยกลางคน หรือวัยสูงอายุ ล้วนแล้วแต่มีความเสี่ยงในพฤติกรรมที่จะสามารถก่อเหตุลักทรัพย์ผิดศีลข้อ 2 ได้ อีกทั้งเศรษฐกิจปัจจุบันในสังคมไทยที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ และหลายครอบครัวที่ใช้จ่ายเกินความจำเป็นต่อชีวิต จึงเป็นเหตุทำให้เกิดหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันก็ยังมีแนวโน้มความรุนแรงในการก่อเหตุอาชญากรรมคดีลักทรัพย์ที่นับวันจะมีความทวีขั้วขึ้นที่รุนแรงมากขึ้น ความก้าวหน้าที่ของสังคมและเศรษฐกิจทำให้สังคมไทยปรับตัวเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันต้องเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาอาชญากรรม การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่มีแนวโน้ม

เพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ส่งผลให้แต่ละปีรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันเป็นจำนวนมาก

จากข้อมูลสถิติปัจจุบัน เรือนจำจังหวัดน่านมีผู้ต้องขังทั้งหมดจำนวน 1,089 ราย แยกเป็นคดีเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 118 ราย ถ้าแยกตามประเภทคดีที่มีผู้ต้องขังดำเนินการตัดสินโทษต้องอาญาตามคำพิพากษา จังหวัดน่านถือว่าเป็น ระดับ 2 ของจังหวัด ส่วนประเภทคดีที่มาก ระดับ 1 คือ คดียาเสพติด (เรือนจำจังหวัดน่าน, 2566) จากจำนวนผู้ต้องขังดังกล่าว ทำให้งบประมาณที่จะต้องใช้ในการดูแลผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีปัญหาในด้านการควบคุมดูแลและรักษาความปลอดภัยผู้ต้องขังไม่ให้เกิดการหลบหนี ก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก อีกทั้งเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษกลับเข้าไปสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคม ก็ไม่สามารถที่จะดูแลตนเองได้ เนื่องจากสังคมไม่ยอมรับและยังตราหน้าผู้พ้นโทษเหล่านี้ว่าเป็น “คนขี้คุก” เมื่อขาดการให้ออกาสจากครอบครัว ชุมชน และสังคมแล้ว ผู้พ้นโทษจึงไม่สามารถพึ่งพาตนเองหรือไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ จึงเป็นเหตุให้วนกลับเข้าไปอยู่ในวงจรเดิมอีก คือการกระทำความผิดซ้ำท้ายที่สุดก็กลับเข้าไปเป็นผู้ต้องโทษอยู่ในเรือนจำอีกครั้ง

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม เป็นการพัฒนารูปแบบปัจจุบันที่มีอยู่มาปรับใช้และเสริมสร้างเป็นรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมให้ผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ และใช้หลักธรรมตามหลักสุจริตธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2556) ที่มีอยู่ในการบูรณาการเพื่อปลูกจิตสำนึกและพัฒนาจิตใจเป็นคนดีสู่สังคม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำ จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน
3. เพื่อนำเสนอการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดน่านที่กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ จำนวน 118 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้มาจากผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดน่าน ที่กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ จำนวน 92 คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1976) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ และหาความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index: IOC) เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ซึ่งเครื่องมือการวิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งถือว่าเครื่องมือใช้ได้ และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1951) โดยใช้สูตรคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.893

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดน่าน จำนวน 2 คน 2) ผู้แทนด้านการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ จำนวน 1 คน 4) ผู้แทนด้านการฝึกวิชาชีพ จำนวน 2 คน 5) ผู้แทนด้านทัณฑปฏิบัติ จำนวน 1 คน 6) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวน 1 คน 8) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน 9) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รายละเอียดดังนี้ 1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ (1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ (3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์ (5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไข (6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง 2) ลักษณะของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อขอหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ 3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ 4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) ผู้วิจัยนำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) ผู้วิจัยวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และ 4) ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ โดยนำเสนอต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 81.53 ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22-35 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 44.57 ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 อาชีพก่อนถูกต้องโทษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพก่อนถูกต้องโทษ คือ รับจ้าง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 56.52 รายได้ก่อนถูกต้องโทษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ก่อนถูกต้องโทษต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ พบว่า ผู้ต้องขังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.73) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.76) ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ ระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าเรือนจำจังหวัดน่านได้มีการปฏิบัติงานการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์อยู่ในระดับที่ดี นอกจากกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังตามหลักการของกรมราชทัณฑ์แต่ละขั้นตอนแล้ว เรือนจำจังหวัดน่านยังได้มีกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังโดยการจัดหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังทั้งหลักสูตรภาคบังคับ และหลักสูตรภาคบังคับเลือก เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและใช้ชีวิตภายหลังพ้นโทษได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน

ตัวแปรตาม			
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวม	1. ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน	2. ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ
ตัวแปรอิสระ			
หลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม	0.717**	0.687**	0.688**
1. กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	0.762**	0.724**	0.736**
2. วจิตสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	0.644**	0.628**	0.608**

ตัวแปรตาม			
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวม	1. ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังชั้นพื้นฐาน	2. ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ
ตัวแปรอิสระ			
3. มโนสัจจิต ประพฤติชอบด้วยใจ	0.573**	0.545**	0.553**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม กับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R = 0.717^{**}$) หลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม กับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังชั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.687^{**}$)

หลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม กับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.688^{**}$) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อเรือนจำจังหวัดน่าน นำหลักสุจริตธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน จะส่งผลให้ผู้ต้องขัง มีความประพฤติทางกายที่เรียบร้อย มีการสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน อย่างสม่ำเสมอ มีความเมตตา กรุณา รู้จักตนเองและเข้าใจบุคคลอื่น คุณภาพชีวิตก็จะดีขึ้น ไม่กลับไปกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเอง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม จำนวน 10 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังชั้นพื้นฐาน เป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งให้ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพด้านต่างๆ การจัดการเรียนการสอน

เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง มีหลักสูตรสาขาวิชาชีพให้เลือกฝึกวิชาชีพน้อย ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังเท่าที่ควร การใช้ศีลธรรมและพุทธธรรมเข้ามาพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม การจัดสวัสดิการ และการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการช่วยลดความเครียด ซึ่งเป็นการผ่อนคลายความกดดัน 2) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับคดีลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะกระทำผิดเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่จะเป็นที่ยืนมาของรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัว ดังนั้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มนี้ต้องเน้นหนักในเรื่องการฝึกอาชีพ การให้คำแนะนำปรึกษาเฉพาะราย ช่วยให้เขาเกิดความคิดและมองเห็นการปฏิบัติที่แก้ไขหรือคลี่คลายปัญหาของเขาได้ การได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะสร้างสัมพันธภาพ เกิดความสามัคคี คลายอารมณ์ความตึงเครียด มีคติเตือนใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร และในขณะเดียวกันก็ไม่ใช้พฤติกรรมที่คงที่ ที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไป และไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปในทันทีทันใด การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว เพื่อมิให้วนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ และควรจัดให้มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับคดีลักทรัพย์

หลักสุจริตธรรม 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย เป็นการพัฒนาความประพฤติทางกาย ให้ผู้ต้องขังเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีกิริยามารยาทในการแสดงออกต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันทางกาย กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความรับผิดชอบ รู้จักการเอื้ออาทรเผื่อแผ่และช่วยเหลือเพื่อนๆ มีความเสียสละแบ่งปันมากขึ้น 2) ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา เป็นการพัฒนาความประพฤติทางวาจา ให้ผู้ต้องขังไม่พูดคำหยาบ หรือคำที่ไม่น่าฟัง ผู้ต้องขังพูดหรือบอกความจริงแก่เจ้าหน้าที่ได้โดยไมโกหก ทำให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตรงจุด และรวดเร็ว และเป็นวาจาที่น่ารัก สุภาพอ่อนโยน และ 3) ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เป็นการพัฒนาความประพฤติทางใจ ไม่ให้เกิดความพยาบาท ไม่โลภอยากได้ของของคนอื่น สามารถจัดการปัญหาวิกฤตในชีวิต และสามารถฟื้นตัวขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็วให้ผู้ต้องขังมีสมาธิดีขึ้น ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น แนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน มีด้วยกัน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน 2) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม จะเป็นแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันได้แก่ 1) ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย 2) ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา 3) ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ สรุปได้ดังนี้ (1) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน คือ กิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังให้มีการศึกษา การอบรมศีลธรรม การจัดสวัสดิการ และนันทนาการ การจัดการเรียนการ

สอนเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา และการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง การช่วยลดทอนความเครียด และความคับข้องใจให้แก่ผู้ต้องขัง (2) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ คือ แนวทางที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งจะมีหลักสูตรเฉพาะในการให้ความรู้และฝึกทักษะ อาจเป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่มั่นคง เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว เพื่อมิให้วนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ เกิดความคิดและมองเห็นการปฏิบัติที่แก้ไขหรือคลี่คลายปัญหาของเขาได้ (3) ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ผู้ต้องขังมีความประพฤติดีขึ้น มีกิริยามารยาท ในการแสดงออกต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือเพื่อนผู้ต้องขัง มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักการเอื้ออาทรเผื่อแผ่และช่วยเหลือเพื่อนๆ มีความเสียสละแบ่งปันมากขึ้น (4) ด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ผู้ต้องขังไม่พูดคำที่ไม่น่าฟัง จะต้องพูดด้วยวาจาที่น่ารัก สุภาพอ่อนโยน ไม่พูดคำหยาบจนติดเป็นนิสัย เพราะการสื่อสารเป็นประตูที่จะนำไปสู่ความประสบผลสำเร็จในอนาคต และการพูดความจริงทำให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตรงจุด และรวดเร็ว (5) ด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ การฝึกจิตใจ เป็นการพัฒนาจิต ฝึกอบรมทำให้จิตเจริญงอกงาม ทำให้จิตใจสงบ ใจเย็น มีสติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี และช่วยพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังให้มีความเข้มแข็ง สามารถจัดการกับชีวิตตนเองได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ต้องขังมีความคิดเห็นต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าเรือนจำจังหวัดน่านได้มีการปฏิบัติงานการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์อยู่ในระดับที่ดี นอกจากกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามหลักการของกรมราชทัณฑ์แต่ละขั้นตอนแล้ว เรือนจำจังหวัดน่านยังได้มีกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยการจัดหลักสูตรเสริม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังทั้งหลักสูตรภาคบังคับ และหลักสูตรภาคบังคับเลือก เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและใช้ชีวิตภายหลังพ้นโทษได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ แก้วกระจ่าง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า เรือนจำจังหวัดน่านได้มีกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังหลายๆ อย่างทั้งหลักสูตรที่ผู้ต้องขังทุกคนต้องเข้ารับการอบรม และหลักสูตรที่ผู้ต้องขังต้องเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล นอกจากนี้ยังมีโครงการกำลังใจในพระราชดำริสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงราชราชนิธิ์สิริพัชรมหาวัชรราชธิดา ในการสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคมหากผู้ต้องขังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูตามลักษณะแห่งคดีและพฤติกรรมแห่งการกระทำผิด

และหลักสูตรที่ผู้ต้องขังต้องเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ก็จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต ท้าวานันต์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติ พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังไร้ญาติกระทำผิดซ้ำเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลโดยส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านจิตวิญญาณหรือมีปัญหาด้านระบบความคิดหรือทัศนคติในการดำรงชีวิตที่ไม่ถูกต้อง และไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง รวมทั้งไม่มีเป้าหมายในชีวิตประกอบกับประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมไม่ยอมรับเมื่อพ้นโทษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรญาณ์ โคตรชมภู (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม เรือนจำมีนโยบายคืนคนดีสู่สังคม เป้าหมายในการแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่ผิดพลาดให้เป็นบุคคลที่สังคมพึงปรารถนา สามารถอยู่ร่วมกับสังคมทั่วไปได้อย่างปกติสุข ปลุกฝังจิตสำนึกให้ผู้ต้องขังใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การบำบัดทางจิตวิทยา การบำบัดทางแพทย์ การให้การสงเคราะห์ในด้านต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระยุทธ พ่างจันทิก (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมย้ายมาที่เรือนจำกลางคลองไผ่ ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่เคยถูกจำคุกมากกว่าสองครั้ง อาจเป็นเพราะสังคมภายนอกไม่ให้การยอมรับผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวเท่าที่ควร จึงทำให้กระทำความผิดอีกและกลับเข้ามาสู่เรือนจำอีกครั้ง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้กรมราชทัณฑ์ ใช้การขัดเกลาทางสังคมและป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำความผิดแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยวิธีการแก้ไขอบรม ฟื้นฟูจิตใจให้กลับตนเป็นคนดีมีค่าสู่สังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่จะมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรือนจำ จังหวัดน่านจัดกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังให้มีการศึกษา การอบรมศีลธรรม การจัดสวัสดิการ และนันทนาการ การจัดการเรียนการสอนเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา และการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง การช่วยเหลือลดทอนความเครียดและความคับข้องใจให้แก่ผู้ต้องขัง สอดคล้องกับงานวิจัยของธนภัทร วาญภัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลที่อาชีพ รายได้ และกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ตัวแปรด้านความคาดหวังหลังพ้นโทษ คือความคาดหวังต่อตนเอง ความคาดหวังต่อครอบครัว และความคาดหวังต่อสังคมมีความสัมพันธ์ ต่อการกระทำผิดของผู้ต้องขัง และตัวแปรส่วนบุคคล การศึกษาและสถานภาพสมรส โดยมี ความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ดังนั้นในการจัดโครงการ

เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขัง จึงควรจัดโครงการให้ ตอบสนองกับความคาดหวัง และการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง จึงจะแก้ไขพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารารัตน์ วงศ์เทพ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดน่าน พบว่า การจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังได้ศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการปรับตัวเข้าสู่สังคมภายนอกเมื่อพ้นโทษ การส่งเสริมการฝึกวิชาชีพตามความสนใจของผู้ต้องขัง เพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังจากพ้นโทษ การส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีการมองโลกในแง่ดีมีทัศนคติเชิงบวก มีความคิดที่จะใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้หลักพุทธศาสนาเพื่อหล่อหลอมจิตใจ ให้เข้มแข็ง กิจกรรมออกกำลังกาย ให้อารมณ์แข็งแรง การจัดกิจกรรมฟื้นฟูและพัฒนาจิตใจให้ผู้ต้องขัง อย่างสมดุล เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้ต้องขัง

1.2 ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ จากการศึกษาระดับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรือนจำจังหวัดน่าน มีแนวทางที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ซึ่งจะมีหลักสูตรเฉพาะในการให้ความรู้และฝึกทักษะ อาจเป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่มั่นคง เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว เพื่อมิให้วนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ เกิดความคิดและมองเห็นการปฏิบัติที่แก้ไขหรือคลี่คลายปัญหาของเขาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย อุประแสน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์เรือนจำกลางเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์เรือนจำกลางเชียงใหม่ มีผู้กระทำความผิดในคดีลักทรัพย์ 2 ประเภท ได้แก่ ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดด้วยความจำเป็น หรือถูกกดดันตามสถานการณ์ ไม่ได้เป็นอาชญากรรมแบบมีอาชีพ และผู้กระทำความผิดมากกว่า 2 ครั้งหรือกระทำผิดซ้ำซาก การพัฒนารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูแบบบูรณาการ เป็นขั้นตอนการนำรูปแบบปัจจุบันมาพัฒนาใหม่โดยนำรูปแบบที่เกิดจากความต้องการของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์มาศึกษา โดยสร้างและปรับเปลี่ยนใหม่ได้รูปแบบการอบรมแก้ไขฟื้นฟูเป็นการอบรมในด้านเนื้อหาการส่งเสริมบทลงโทษทางกฎหมาย การส่งเสริมการวางแผนเป้าหมายชีวิตและการเสริมสร้างอาชีพตามความถนัด เป็นแนวทางคืนคนดีสู่สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของเรืองศักดิ์ สุวารี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติและพัฒนาผู้ต้องขังคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของราชอาณาจักรไทย พบว่า ผู้ต้องขังมีความรู้สึกละเลยไม่ได้รับความยุติธรรมจากรัฐเนื่องจากไม่มีผู้ที่อธิบายหรือชี้แจงเหตุผลที่ต้องถูกจองจำแตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป เนื่องจากคดีความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคดีทั่วไปเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆ ไม่ควรแบ่งแยกหรือควบคุมเข้มข้นกว่า

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรจิตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรจิตธรรมกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลัก

ทรัพย์สินของเรือนจำจังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อเรือนจำจังหวัดน่าน นำหลักสุจริตธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน จะส่งผลให้ผู้ต้องขัง มีความประพฤติทางกายที่เรียบร้อย มีการสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน อย่างสม่ำเสมอ มีความเมตตา กรุณา รู้จักตนเองและเข้าใจบุคคลอื่น คุณภาพชีวิตก็จะดีขึ้น ไม่กลับไปกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเอง โดยหลักสุจริตธรรมในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงการมีกาย วาจา ใจ ที่บริสุทธิ์ ซึ่งสอดแทรกอยู่ในหลักพุทธธรรมต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ กิตติกรมย์สันต์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักภavana 4 กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมากอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้างได้มีการประยุกต์ นำภavana 4 กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ก็จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณอมขวัญ อยู่สุข (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทาน พบว่า มีการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เกษียณอายุ ด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพ มีกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำ มีการฝึกปฏิบัติธรรม ฝึกให้มีการแสดงออกทางกายที่เหมาะสม มีกิจกรรมที่ให้ร่วมระดมความคิดเห็นพัฒนาสมอง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีเครื่องอุปโภคบริโภคครบครัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของทศมาวดี จากภาพ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติงาน งบประมาณ บุคลากร การสร้างเสริมสุขภาพประกอบด้วย การป้องกันและควบคุมโรค การสร้างเสริมกิจกรรม สภาพแวดล้อม ระบบบริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุ และการพัฒนาสุขภาวะตามหลักภavana 4 ประกอบด้วย กายภavana (การพัฒนาด้านร่างกาย) ศีลภavana (การพัฒนาด้านพฤติกรรม) จิตภavana (การพัฒนาด้านจิตใจ) ปัญญาภavana (การพัฒนาด้านปัญญา) ทำให้ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาสุขภาวะที่สมดุลได้อย่างดียิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ ธิมิตร (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่า การนำหลักภavana 4 มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีผลดีคือ บุคลากรส่วนมาก มีการสำรวมกาย วาจาให้เป็นปกติ ด้วยวิธีปฏิบัติตามศีล 5 ไม่ทำร้ายกัน ไม่เอารัดเอา

เปรียบเทียบ ไม่นินทาว่าร้ายต่อกัน และให้บริการต่อผู้มาติดต่อราชการด้วยความเคารพ ได้ประพฤติปฏิบัติ ตามศีล 5 มีความประพฤติตนในสิ่งที่ถูกต้องทำให้มีจิตใจที่อ่อนโยนมีความรักความเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน มีสมาธิและมีสติในการปฏิบัติงาน สามารถวิเคราะห์ได้และแยกแยะสิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดีดำเนินวิถีชีวิตประจำวันได้โดยไม่ประมาทมีสติในการครองตนทำงานตามลำดับความสำคัญ รู้ว่าสิ่งไหนควรทำก่อนสิ่งไหนควร ทำหลัง มีการวางแผนในการทำงานมีการควบคุมงานและสามารถติดตามได้ย่อมรับความเป็นจริงได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรมีการประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรมเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความ ผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่าน และสามารถนำไปสู่นโยบายเชิงปฏิบัติได้ ภายใต้การบริหารจัดการ ของเรือนจำ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ก่อนพ้นโทษ และสามารถอยู่ร่วมกับสังคม ภายนอกได้อย่างปกติสุข

1.2 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเรือนจำ จังหวัดน่านร่วมกับหน่วยงานภายนอก ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของ เรือนจำจังหวัดน่าน

1.3 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรบริหารงานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของ เรือนจำจังหวัดน่าน โดยนำหลักสุจริตธรรมมาประยุกต์ใช้ในการอบรม ในการฝึกวิชาชีพ รวมถึงในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้และ ลงมือปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรมีการจัดทำโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ ตั้งแต่เริ่มเข้า สู่เรือนจำ จนกระทั่งพ้นโทษออกจากเรือนจำ และติดตามผลภายหลังจากพ้นโทษ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกและ ตัดเป็นนิสัย ไม่ให้วนไปกระทำความผิดซ้ำอีก

2.2 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรเพิ่มกิจกรรมในหลักสูตรด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน และด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ โดยนำหลักสุจริตธรรมเข้าแทรกอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพที่สูงสุด

2.3 เรือนจำจังหวัดน่าน ควรส่งเสริมการฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรม ตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการ และนันทนาการต่างๆ อย่างจริงจัง และสามารถมองเห็นเป็น รูปธรรม ทั้งนี้ เพื่อมุ่งฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมให้กับผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

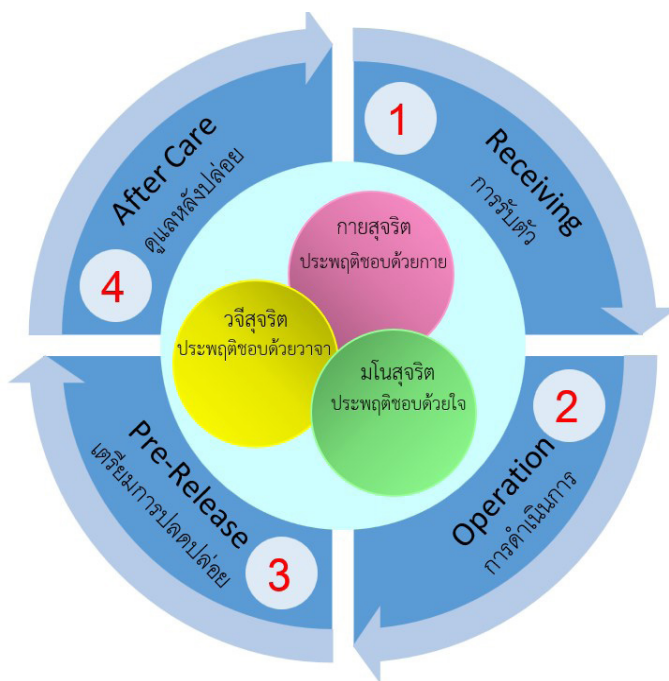
3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ เช่นหลักเบญจศีล เบญจธรรม

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักสุจริตธรรมมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการบริการจัดการที่ดียิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ที่ประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรมมาปฏิบัติภายหลังพ้นโทษ ว่าสามารถอยู่กับครอบครัว และสังคมภายนอกได้อย่างปกติหรือไม่อย่างไร มีการกระทำผิดซ้ำอีกหรือไม่

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผลการวิจัยเรื่อง การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ของเรือนจำจังหวัดน่านโดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสังเคราะห์เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยคือ “ROPA Model” ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2566). การรายงานสถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. เข้าถึงจาก http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2023-07-01&report=
- กิตติ แก้วกระจ่าง. (2565). กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเชิงบูรณาการ. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย อุประแสน. (2565). รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดีลักทรัพย์เรือนจำกลางเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐวัฒน์ อิมิตร. (2566). การพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณอมขวัญ อยู่สุข. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธของผู้เกษียณอายุการปฏิบัติงานจากกรมชลประทาน. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทัศนาวดี จากภาพ. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสุขภาวะผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนภัทร วางอภัย. (2560). การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธารรัตน์ วงศ์เทพ. (2566). การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดน่าน. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีระยุทธ แผงจันทิก. (2564). การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิमित ท้าวานานต์. (2560). การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติ. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2556). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ: เพ็ญแอนด์โฮมจำกัด.

- พิรญาณ์ โคตรชมภู. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังเชิงพุทธบูรณาการ*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระพีพัฒน์ กิตติภิรมย์สันต์. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรืองศักดิ์ สุวารี. (2560). *แนวทางการปฏิบัติและพัฒนาผู้ต้องขังคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของราชอาณาจักรไทย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เรือนจำจังหวัดน่าน. (2566). *รายงานสถิติจำนวนผู้ต้องขัง ณ สิ้นเดือนกรกฎาคม 2566*. เอกสารประกอบรายงานฝ่ายพัฒนาปฏิบัติเรือนจำจังหวัดน่านกรมราชทัณฑ์.
- วรพัฒน์ มั่นยำ และศุภกร ปุณณฤทธิ. (2563). สาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 6(3), 74-83.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

